

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor — O bioeconomie durabilă pentru Europa: consolidarea legăturilor dintre economie, societate și mediu

[COM(2018) 673 final]

(2019/C 240/09)

Raportor: **domnul Mindaugas MACIULEVIČIUS**

Coraportor: **domnul Udo HEMMERLING**

Sesizare	Comisia Europeană, 14.12.2018
Temei juridic	Articolul 29 alineatul (1) și articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Decizia Biroului	16.10.2018
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului
Data adoptării în secțiune	25.4.2019
Data adoptării în sesiunea plenară	15.5.2019
Sesiunea plenară nr.	543
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	203/1/4

1. Concluzii și recomandări

1.1. **Nu avem timp de pierdut, la nivel mondial:** provocările globale, precum schimbările climatice și creșterea populației globale, ne obligă de urgență să găsim înlocuitori pentru combustibilii fosili și să utilizăm bioresursele într-un mod mai eficient. Agricultură și sectorul forestier sunt mari producători de biomasă care nu este utilizată ca aliment sau hrană pentru animale, fiind, astfel, contribuitori importanți la bioeconomie. Noile lanțuri valorice oferă oportunități suplimentare pentru trecerea activităților din economia rurală de la un sistem bazat pe combustibili fosili la o economie bazată pe bioproduse.

1.2. În acest context, trebuie să se acorde prioritate **unei mai bune conștientizări a consumului nostru** de resurse biologice, în conformitate cu obiectivele climatice ale Acordului de la Paris. Pe lângă faptul că contribuie la o mai bună înțelegere, activitățile bioeconomiei trebuie să-i **implice pe consumatori** prin consiliere și informare periodică, astfel încât să se faciliteze schimbările necesare și să se deschidă calea către introducerea unor măsuri de creare a pieței, menite să stimuleze în continuare încrederea consumatorilor și a achizitorilor publici în ceea ce privește produsele ecologice produse în UE.

1.3. Există **oportunități** pentru biodiversitate, industrie, dezvoltarea economică și locuri de muncă. CESE salută actualizarea Strategiei din 2012 privind bioeconomia, care reprezintă un pas important în direcția cea bună. Există o cerere globală de produse ecologice durabile și eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor. Cu toate acestea, în ciuda progreselor semnificative conținute în noua versiune, unele dintre măsurile incluse încă nu au fost puse în practică.

1.3.1. Pe lângă accesul la instrumente financiare, este esențială **punerea la dispoziție a unor servicii individuale, flexibile de consultanță** pentru a ajuta IMM-urile din sectorul agroalimentar să demareze proiecte inovatoare, definite pe termen lung. Adesea, ele nu dispun de expertiza sau de cunoștințele interne necesare, din diferite motive, care țin inclusiv de disponibilitatea resurselor umane, financiare și de infrastructură.

1.3.2. **Cooperarea dintre sectorul public și cel privat** ar trebui să acorde atenția cuvenită producătorilor primari. Acest model ar putea fi sprijinit printr-o serie de măsuri și instrumente în cadrul **politicii agricole comune** (PAC).

1.3.3. Includerea activităților de **cercetare, inovare și bioeconomie** într-o strategie pe termen lung va facilita sprijinirea **dezvoltării și a replicării**.

1.3.4. Continuarea **educației și formării** lucrătorilor și a producătorilor primari este esențială. Este important să se faciliteze **schimbul de cunoștințe**, să se acorde sprijin rețelelor transnaționale și să se țină pasul cu schimbările societale și tehnologice. Abordările specifice privind educația, participarea și comunicarea trebuie să implice părțile interesate din domeniul bioeconomiei rurale.

1.3.5. Este esențială promovarea **economiei circulare și a legăturilor intersectoriale și teritoriale** în UE și în afara acesteia, în special în ceea ce privește îndeplinirea angajamentelor asumate în temeiul obiectivelor de dezvoltare durabilă și al obiectivelor COP21.

1.3.6. Toate statele membre ar trebui să **integreze o strategie cuprinzătoare privind bioeconomia** în politicile și programele lor, cu participarea autorităților locale competente și a părților interesate relevante (producători primari, furnizori de cercetare și educație, industrie, societatea civilă și partenerii sociali etc.).

1.3.7. UE ar trebui să depună toate eforturile în vederea instituirii unui **sistem global de stabilire a prețurilor pentru emisiile de carbon**, care ar reprezenta un mod neutru și eficient de promovare a bioeconomiei și de cooptare a tuturor actorilor de pe piață în vederea atenuării schimbărilor climatice.

1.4. Respectarea principiilor de durabilitate este esențială pentru o „nouă” bioeconomie, iar resursele naturale trebuie conservate pentru a le menține productive. În acest sens, bioeconomia trebuie să respecte criteriile de durabilitate. Pentru a evita denaturări în dezavantajul mediului, al economiei și al societății, aceleași norme se aplică pentru biomasa provenită din Uniunea Europeană și din străinătate.

2. Observații generale

Bioeconomia cuprinde producția de resurse biologice regenerabile și conversia lor în alimente, furaje, bioproduse și bioenergie. Aceasta include agricultura, silvicultura, pescuitul, alimentația, producția de celuloză și hârtie, precum și ramuri ale industriei chimice, biotehnologice și energetice.

2.1. Strategia UE în domeniul bioeconomiei din 2012 a avut scopul „[...] de a netezi calea către o societate mai inovatoare, mai eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor și mai competitivă, care reconciliază securitatea alimentară cu utilizarea sustenabilă a resurselor regenerabile în scopuri industriale, asigurând, în același timp, protecția mediului”. În 2017, Comisia a procedat la o revizuire a Strategiei UE din 2012 în domeniul bioeconomiei, ajungând la concluzia că strategia a demonstrat relevanța obiectivelor stabilite și că importanța oportunităților oferite de bioeconomie este din ce în ce mai recunoscută în Europa și în afara ei. În octombrie 2018, Comisia a prezentat un plan de acțiune pentru dezvoltarea unei bioeconomii durabile și circulare, cu obiectivul „de a îmbunătăți și spori utilizarea durabilă a resurselor regenerabile pentru a aborda provocări globale și locale, precum schimbările climatice și dezvoltarea durabilă” ⁽¹⁾.

2.2. Se preconizează că populația lumii va ajunge la aproape 10 miliarde până în 2050 ⁽²⁾, iar resursele biologice trebuie în mod urgent să fie folosite mai eficient, astfel încât să existe alimente sigure, hrănitoare, de calitate înaltă și accesibile din punctul de vedere al prețului pentru mai mulți oameni, cu un impact mai scăzut asupra mediului și asupra climei pentru fiecare unitate produsă, și suficient material biologic regenerabil pentru a produce o cantitate substanțială din ceea ce obținem în prezent din țigări, în combinație cu energia eoliană, solară și alte energii din surse regenerabile. Prin urmare, în contextul evoluțiilor politice recente, a fost necesară o reorientare a acțiunilor și o actualizare a strategiei în domeniul bioeconomiei, inclusiv din punctul de vedere al obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD) ⁽³⁾ ale Organizației Națiunilor Unite și al Convenției privind schimbările climatice (angajamentele COP 21).

2.3. Prin intermediul strategiei actualizate în domeniul bioeconomiei ⁽⁴⁾, Comisia intenționează să lanseze, în 2019, 14 măsuri, printre care:

- lansarea unei platforme de investiții tematice pentru bioeconomia circulară, cu un buget de 100 de milioane EUR, menită să accelereze introducerea pe piață a inovațiilor ecologice și să reducă riscurile investițiilor private în soluții durabile; facilitarea dezvoltării de biorafinării sustenabile noi în Europa;
- elaborarea unei agende de desfășurare strategică pentru sisteme alimentare și agricole durabile, silvicultură și bioproduse;
- instituirea unui mecanism al UE de sprijinire a politicii în domeniul bioeconomiei pentru statele membre ale UE din cadrul programului Orizont 2020, pentru a elabora programe naționale și regionale în domeniul bioeconomiei;
- lansarea unor măsuri-pilot pentru dezvoltarea bioeconomiei în zonele rurale, de coastă și urbane, de exemplu în domeniul gestionării deșeurilor sau al sechestrării carbonului;
- punerea în aplicare a unui sistem de monitorizare la nivelul UE pentru monitorizarea progreselor către o bioeconomie circulară și durabilă;

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/research/bioeconomy/pdf/ec_bioeconomy_strategy_2018.pdf

⁽²⁾ <https://www.un.org/development/desa/en/news/population/world-population-prospects-2017.html>

⁽³⁾ <https://sustainabledevelopment.un.org/?menu=1300>

⁽⁴⁾ <https://ec.europa.eu/research/bioeconomy/index.cfm?pg=policy&lib=strategy>

- îmbunătățirea bazei noastre de cunoștințe și a înțelegerii domeniilor specifice ale bioeconomiei, prin colectarea de date și asigurarea unui acces mai bun la acestea prin intermediul Centrului de cunoștințe pentru bioeconomie;
- oferirea de orientări și promovarea bunelor practici cu privire la modul de funcționare a bioeconomiei în limitele siguranței ecologice.

2.4. Bioeconomia poate oferi opțiuni care pot contribui atât la reducerea emisiilor de CO₂, cât și a dependenței de resursele fosile importate. De exemplu, pădurile din UE sechestrează o cantitate de carbon echivalentă cu 10 % din emisiile anuale din UE, asigurând totodată o aprovizionare durabilă și constantă cu biomasă pentru energia din surse regenerabile. În plus, estimările indică faptul că toate cele 100000 de substanțe chimice care se produc în prezent pot fi obținute teoretic din materii prime regenerabile. Aceasta nu înseamnă că toate ar trebui să fie obținute astfel, însă teoretic acest lucru este posibil. Un astfel de mod de producție nu numai că va oferi posibilitatea de a produce articole de uz casnic de zi cu zi la nivel local și într-un mod sustenabil, ci va sprijini și crearea de locuri de muncă, în special în zonele de coastă și cele rurale, și de creștere economică în Europa, unde avantajul tehnologic este în continuare puternic. Potrivit estimărilor industriei, până în 2030 ar putea fi create un milion de noi locuri de muncă în industriile bazate pe conceptul bio.

2.5. Cu toate acestea, continuă să existe bariere majore în calea intensificării inovării în cadrul bioeconomiei din UE. Un obstacol important se referă la competitivitatea prin costurile produselor, comparată atât cu alternativele produse pe baza combustibililor fosili, cât și cu produse echivalente, din alte părți ale lumii. Competitivitatea prin costuri este afectată de mulți factori, printre care se numără nivelul de maturitate tehnologică, costul forței de muncă, subvențiile pentru combustibili fosili și amortizarea, precum și gradul scăzut de susținere a pieței pentru bioproduse. Această problemă de competitivitate este accentuată de dificultățile de accesare a finanțării pentru proiectele inovatoare și pentru instalațiile de producție și, adesea, atât de nivelul scăzut de conștientizare a utilizatorului final cu privire la bioproduse, cât și de lipsa competențelor și relațiilor operaționale care ar permite sectorului să progreseze. În plus, procedurile de autorizare a proiectelor noi bazate pe bioeconomie devin din ce în ce mai lungi și împovărătoare, ceea ce duce la un grad semnificativ de insecuritate juridică și supune operatorii economici unor riscuri financiare.

3. Observații specifice

CESE salută comunicarea prin care se actualizează strategia din 2012 privind bioeconomia. Este necesară o politică pe termen lung, coerentă și eficientă de promovare a bioeconomiei. Cu toate acestea, corelarea acestei strategii globale a bioeconomiei cu alte instrumente de politică existente nu va avea loc de la sine. O elaborare eficientă a politicii în domeniul bioeconomiei presupune, astfel, identificarea sinergiilor între domeniile de politică, astfel încât să se țină seama de obiectivele unei producții alimentare viabile, de gestionarea durabilă a resurselor naturale, de dezvoltarea teritorială echilibrată în zonele rurale și de condiții de trai sigure și decente.

3.1. Actualizarea urmărește să valorifice investițiile UE, punând un accent deosebit pe consolidarea și extinderea biosectoarelor, prin deblocarea investițiilor și a piețelor; în același timp, continuă să existe un decalaj (dincolo de cercetare și dezvoltare) în ceea ce privește sprijinirea întreprinderilor din domeniul bioeconomiei din punct de vedere al strângerii de fonduri, al strategiilor de intrare pe piață, al dezvoltării organizaționale și al maturării produselor. Investitorii de la nivel național și regional, care oferă consultanță personalizată pentru microîntreprinderi, întreprinderi mici și cele nou-înființate, sunt la fel de necesari ca mobilizarea unor investiții din partea UE în proiecte de anvergură. Este necesară o abordare cuprinzătoare în materie de finanțare pentru comercializarea de noi produse.

3.2. Documentul actualizat scoate în evidență și faptul că sinergiile dintre sectorul public și cel privat pot duce la o utilizare optimă a diferitelor surse de investiții. În acest context, întreprinderea comună pentru bioindustrii se dovedește esențială pentru sprijinirea dezvoltării infrastructurii industriale ecologice europene și a lanțurilor valorice axate pe utilizarea de resurse regenerabile, cu includerea deșeurilor.

3.3. Cu toate acestea, nu se pune suficient accentul pe sectorul privat, în special pe producătorii primari, și anume fermierii, proprietarii de păduri și cooperativele acestora, care joacă un rol important în dezvoltarea unei bioeconomii sustenabile; IMM-urilor, ca parte importantă a lanțului agroalimentar, trebuie să li se acorde atenția cuvenită. În acest context, PAC ar putea deveni un instrument interesant pentru a ajuta fermierii, proprietarii de păduri și cooperativele lor să investească mai mult în producția lor și să o facă mai sustenabilă.

3.4. În acest context, crearea unor condiții de piață favorabile este esențială și este direct proporțională cu nivelul de încredere în consumatorii în informațiile de care dispun cu privire la produsele pe care intenționează să le cumpere. Se recomandă luarea în considerare a standardelor privind informarea consumatorilor; un prim pas important a fost stabilirea unor standarde clare la nivelul UE pentru bioproduse, pentru a proteja mai bine credibilitatea standardelor convenite de sector și, în același timp, pentru a evita confuzia consumatorilor și pentru a oferi încredere consumatorilor industriali și achizitorilor publici. Mai sunt multe de făcut pentru a-i ajuta pe consumatori să facă o alegere în cunoștință de cauză, aplicând strategii de comunicare inteligentă.

3.5. Strategia actualizată urmărește în același timp și consolidarea ideii de „extindere”, însă nu conține noțiunea de „reproducere”. Cercetarea există, iar strategiile pe termen lung privind inovarea și bioeconomia trebuie să meargă mână în mână. Cercetarea fundamentală și aplicată ar trebui să fie bine sincronizată și să contribuie la atingerea obiectivelor strategice comune. De asemenea, ar trebui să se acorde atenție dezvoltării, accesului și întreținerii infrastructurilor sau clusterelor de cercetare și inovare de înaltă calitate. De exemplu, înființarea de centre de cercetare aplicată de nivel mondial pentru producția la scară largă bazată pe bioprocese sau crearea de soluții inovatoare și durabile ar putea ajuta întreprinderile mici și mijlocii (IMM-urile) să recurgă la întreg spectrul cunoștințelor disponibile în acest sens. Transferul de cunoștințe ar putea fi sprijinit prin demonstrații și exemple. Demonstrațiile ar oferi IMM-urilor o imagine cuprinzătoare a tehnologiilor disponibile în domeniul lor specific al bioeconomiei.

3.6. Zonele rurale din UE traversează o perioadă de profundă transformare economică, demografică și instituțională. Prin urmare, trebuie să se acorde atenția cuvenită infrastructurii și îmbunătățirii logistice pentru a promova lanțurile existente și cele noi de aprovizionare cu biomasă, optimizând, în același timp, gestionarea durabilă a resurselor naturale și crearea de locuri de muncă și de valoare adăugată în zonele rurale.

3.7. Nu se acordă încă suficientă importanță faptului că introducerea de utilaje avansate din punct de vedere tehnologic în domeniul bioeconomiei necesită competențe de operare și de întreținere mai înalte, inclusiv competențe suplimentare în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC), noi programe de cursuri de formare în domeniul sănătății și al siguranței, precum și o mai bună înțelegere și o atenție deosebită dedicată aspectelor de conservare a mediului. Asigurarea dezvoltării continue și a adaptării competențelor individuale pe întreg parcursul vieții este de maximă importanță, la fel ca și eliminarea lacunelor în materie de competențe din acest sector bioeconomic emergent. Schimburile *inter pares*, activitățile comune ale cercetătorilor, serviciilor de sprijinire a inovării, fermierilor, silvicultorilor, cooperativelor acestora și ale altor actori privați nu au fost incluse în strategia actualizată, dar ar fi cruciale pentru a facilita schimbul de cunoștințe.

3.8. Nu putem îndeplini obiectivele de dezvoltare durabilă ale ONU și nu putem atenua schimbările climatice ⁽⁵⁾ fără a valorifica reziduurile, fluxurile secundare și deșeurile și fără a promova economia circulară. Colaborarea intersectorială (sectorul alimentar, nealimentar și cele din teritoriile rurale) și între continente este imperativă în acest context. Trebuie să se acorde mai multă atenție legăturilor teritoriale și locale (urban-rural, rural-rural, uscat-mare) și contribuției acestora la lanțurile valorice sustenabile din domeniul bioeconomiei și la clusterelor din zonele rurale. Dezvoltarea acestor legături în Europa Centrală și de Est ar fi esențială pentru a ajuta aceste țări să-și încadreze obiectivele strategice de dezvoltare pentru o prelucrare mai bună a biomasei. Regiunea Europei Centrale și de Est este bogată în biomasă ca urmare a activităților extinse în domeniul agriculturii, al silviculturii și al pescuitului, cu capacități de biomasă considerabile, dar neutilizate sau insuficient utilizate în ceea ce privește produsele alimentare, hrana pentru animale, materiile prime industriale, biocombustibilii și utilizarea energiei. În plus, strategia actualizată nu a insistat suficient de mult asupra necesității de a se ajunge la o cooperare internațională pentru a pune în comun expertiza și capacitățile existente în modul cel mai eficient și pentru a consolida sinergiile dintre statele membre și programele de cercetare din afara UE. Parteneriatele internaționale sunt deosebit de importante pentru testarea și reproducerea soluțiilor.

3.9. Nu în ultimul rând, în cadrul punerii în aplicare a obiectivelor stabilite de Acordul de la Paris ar trebui să se exploateze la maximum mecanismele de piață. Instituirea unui sistem la nivel mondial pentru stabilirea prețurilor emisiilor de carbon ar fi o modalitate neutră și eficientă de a coopta toți actorii de pe piață. CESE încurajează Comisia să exploreze în mod activ diferite căi și pași de urmat și să stabilească contacte cu alte țări în vederea trecerii la un sistem de stabilire a prețurilor la nivel mondial pentru emisiile de carbon. Un sistem eficient și echitabil de stabilire a prețului carbonului la nivel mondial ar asigura condiții echitabile de concurență pentru întreprinderile exportatoare pe piața mondială și, prin urmare, ar reduce riscul relocării investițiilor și a locurilor de muncă. În plus, această măsură ar elimina avantajul concurențial al mărfurilor importate cu prețuri mai mici, determinat de existența unor cerințe mai puțin stricte în materie de combatere a schimbărilor climatice.

Bruxelles, 15 mai 2019.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

⁽⁵⁾ JO C 440, 6.12.2018, p. 45.